

Sygn. akt V ACa 1038/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marzena Miąskiewicz

Sędziowie: SA Aleksandra Kempczyńska (spr.)

SA Marcin Strobel

Protokolant: sekr. sądowy Dorota Jędrak

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w W.

przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej (...) przy ul. (...)
w W.

o ustalenie nieistnienia uchwał

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 stycznia 2016 r., sygn. akt IV C 683/15

I. oddala apelację;

**II. zasądza od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w W. na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul. (...) w W. kwotę 270 (dwieście
siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Aleksandra Kempczyńska Marzena Miąskiewicz Marcin Strobel

Sygn. akt V ACa 1038/17

UZASADNIENIE

Powódka w niniejszej sprawie wniosła o ustalenie nieistnienia następujących uchwał: uchwały numer (...) z 2011 roku w sprawie zmiany Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ulicy (...) w W. z dnia 17 stycznia 2011 roku, oraz uchwały numer (...) z 2014 roku również w sprawie zmiany Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej z dnia 29 grudnia 2014 roku. Wniosła także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana Wspólnota wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 11 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul. (...) w W. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna:

W dniu 29 grudnia 2014 roku została przez Wspólnotę Mieszkaniową podjęta uchwała o powołaniu zarządu w osobach: R. K., E. G., M. M. (2), Ł. G. i R. Z.. Za uchwałą głosowało 51,33 % udziałów, przeciwko było 4,30 % udziałów. W dniu 1 lipca została przez Wspólnotę (...) podjęta uchwała o powołaniu zarządu w osobach: R. K., E. G. i M. M. (2). W dniu 16 września zostało złożone pełnomocnictwo dla adwokata G. K. do reprezentowania Wspólnoty w sprawie. Pełnomocnictwo zostało udzielone i podpisane przez E. G. i M. M. (2). W dniu 23 lutego 2015 roku do wyżej wymienionej sprawy zostało złożone kolejne pełnomocnictwo dla radcy prawnego B. S. podpisane przez dwóch członków zarządu R. K. i Ł. G..

Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie powódka wnosi o ustalenie nieistnienia dwóch uchwał. Powódka podniosła, że dla ważności uchwał niezbędne jest uzyskanie większości głosów właścicieli, liczonych według większości udziałów, a każdy właściciel ma tyle głosów ile wynosi jego udział. Sposób liczenia głosów przez pozwaną wspólnotę jest nieprawidłowy, ponieważ pozwana zaokrągliła ułamek udziału w górę oraz doliczyła do głosów z lokali mieszkalnych głosy z lokalu niemieszkalnego, to jest garażu. Głosujący właściciele lokalu niemieszkalnego powinni głosować jednolicie, a pozwana zsumowała zarówno te udziały odnośnie uchwały i numer (...)i numer(...) które zaskarżyła.

Sąd wskazał, że powódka oparła swoje żądanie na treści artykułu 189 k.p.c. i podniosła, że ma interes prawny w ustaleniu, ponieważ wyrok w sprawie niniejszej zdecyduje o zasadności bądź niezasadności roszczenia w sprawie, która toczy się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy - Mokotowa i wyeliminuje z obrotu prawnego nieistniejące uchwały.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i podniosła przede wszystkim w odpowiedzi na pozew, że powódka nie ma interesu prawnego, ponieważ powództwo w tej sprawie o ustalenie nieistnienia uchwał, nie rzutuje w żaden sposób na powództwo, które toczy się między stronami przed Sądem Rejonowym dla Warszawy - Mokotowa. Pozwana w odpowiedzi na pozew wskazała, że głosy były liczone prawidłowo, bo odrębny lokal niemieszkalny, jakim jest garaż, ma ponad 430 udziałów, a powierzchnia całej nieruchomości wynosi 1.001.235, zatem lokal stanowi 28 % wszystkich udziałów. W pełni możliwe było zatem podjęcie zaskarżonych uchwał również bez niemieszkalnego garażu. Pozwana wskazała, że ponadto powódka nie doliczyła głosów oddanych w drodze obiegowego głosowania.

Sąd wskazał, że zgodnie z artykułem 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny z artykułu 189 jest to obiektywna, czyli rzeczywiście istniejąca a nie tylko hipotetyczna, subiektywnie odczuwana przez strony, potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści. Występuje to zawsze wtedy, gdy występuje sytuacja rzeczywistego naruszenia lub zagrożenia określonej sfery prawnej. Interes prawny występuje, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę prawnie chronionych interesów. Z kolei brak interesu prawnego zachodzi wówczas, gdy strona nie ma jakiegokolwiek potrzeby, żeby ustalać stosunek prawny lub prawo, gdyż sfera prawna jej nie została naruszona ani zagrożona na przyszłość. Nie ma interesu ten, kto może korzystać równocześnie z innej formy ochrony swoich praw, na przykład w procesie o świadczenie czy kształtowanie prawa, nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaratoryjnym. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie powódka nie posiada interesu prawnego, gdyż zarzut nienależytego umocowania pełnomocnika pozwanej w postępowaniu przed Sądem Rejonowym dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie powinien być zgłoszony w tamtym postępowaniu.

Sąd wskazał także, że braki w jednostce organizacyjnej, będącej powodem, które uniemożliwiają działanie tej jednostce powodują również bezskuteczność wniesionego pozwu. W związku z tym Sąd, gdyby stwierdził takie braki, zapewne by odrzucił pozew. Natomiast nienależyte umocowanie pełnomocnika nie jest powodem do odrzucenia pozwu, ale skutki nienależytego umocowania pełnomocnika są przewidziane w artykule 97 paragraf 2. Mogą prowadzić na przykład do

pominięcia czynności dokonanych przez tego pełnomocnika, ale też można podnieść zarzut nieważności postępowania z artykułu 379 punkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego, który spowoduje jeżeli Sąd II instancji dojdzie do przekonania, że nastąpiła nieważność postępowania i uchylenie takiego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skutki nienależytego umocowania pełnomocnika nie następują automatycznie, uchybienie to jest usuwalne i w tym celu Sąd wyznacza określony termin, mający charakter terminu sądowego, do zatwierdzenia czynności podjętych przez pełnomocnika stron.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie powódka nie ma interesu prawnego, gdyż może zgłaszać zarzuty nieprawidłowego umocowania, bądź braku zdolności sądowej strony w sprawie, która toczy się przed Sądem Rejonowym. Sprawa niniejsza nie ma wpływu na roszczenie, które tam jest przedstawione przez wspólnotę do rozpoznania i nie zakończy tego sporu. Brak interesu prawnego powódki zwalnia Sąd z dalszego badania wskazywanych przez nią przesłanek o stwierdzenie nieistnienia zaskarżonych uchwał. Brak interesu jest samodzielną przesłanką uzasadniającą oddalenie powództwa o ustalenie. Ich badanie aktualizuje się bowiem wtedy, kiedy zostanie ten interes prawny ustalony. Z tego względu Sąd uznał, że powództwo powodowej spółki (...) jest niezasadne i oddalił powództwo.

O kosztach postępowania na rzecz pozwanej orzekł na podstawie artykułu 98 paragraf 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez uznanie, iż w okolicznościach faktycznych sprawy powódka nie ma interesu prawnego, w sytuacji gdy rzeczony interes prawny został szczegółowo wykazany w pozwie;
2. naruszenie art. 6 Kodeksu cywilnego poprzez przyjęcie, iż strona powoda nie wykazała w oparciu o dokumenty załączone do pozwu, iż posiada interes prawny w ustaleniu, iż wskazane w pozwie uchwały są uchwałami nieistniejącymi.

Mając powyższe zarzuty na uwadze strona powodowa wniosła o:

1. stwierdzenie, iż uchwała Nr (...) w sprawie zmiany Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul. (...) w W. z dnia 17.03.2011 roku oraz uchwała Nr (...) w sprawie zmiany Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul. (...) w W. z dnia 29.12.2014 roku są uchwałami nieistniejącymi;
2. zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych, wraz z opłatą skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł;
3. zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił, że powództwo nie może zostać uwzględnione już z tej zasadniczej przyczyny, że powodowi nie można przypisać interesu prawnego w wytoczeniu przedmiotowego powództwa (art. 189 k.p.c.).

Powód domagał się ustalenia w oparciu o treść art. 189 k.p.c., że uchwały Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul. (...) w W. nr (...) i (...) w sprawie zmiany Zarządu Wspólnoty nie istnieją.

Przypomnieć należy, że powództwo oparte o przepis art. 189 k.p.c. może być uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany

stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Przy czym pierwsza z wymienionych przesłanek, określana jako przesłanka skuteczności, decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, czyli ustalania istnienia przesłanki zasadności powództwa (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96, OSNC 1997, Nr 4, poz. 35; wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2001 r., II CKN 898/00 - LEX nr 52 613). Jak powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie i doktrynie interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Praktycznie rzecz biorąc, interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (por. komentarz do art. 189 k.p.c., Małgorzata Manowska, Lex Polonica). Z kolei brak interesu prawnego jako przesłanki powództwa z art. 189 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona nie ma jakiegokolwiek potrzeby ustalania stosunku prawnego lub prawa, gdyż jego sfera prawna nie została ani naruszona, ani zagrożona przez pozwanego (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CKN 833/00). Nie ulega wątpliwości, że interes prawny nie może być pojmowany abstrakcyjnie. Konieczne jest każdorazowo rozważenie okoliczności konkretnej sprawy, celu do jakiego powództwo zmierza oraz możliwości jego dostatecznego zrealizowania w ramach innego postępowania. W wyroku z dnia 15 marca 2002 r. (II CKN 919/99, Lex 54376) Sąd Najwyższy stwierdził, że powództwo ustalające jest możliwe wówczas „gdy oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie, wynikające z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw”. W przypadku gdy dojdzie już do naruszenia prawa, interes prawny z reguły zachodzi tylko wtedy, gdy zainteresowany nie ma innej możliwości osiągnięcia ochrony, a strona przeciwna kwestionuje istnienie lub nieistnienie jego prawa lub stosunku prawnego. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6.06.1997 r. II CKN 201/97 Mon. Prawn. 1998/2/3, z dnia 29.03.2001 r. I PKN 333/00, Prok. I Pr. 2002/2/4, z dnia 8.01.2002 r. I CKN 723/99, LEX nr 53132, z dnia 22.11.2002 r., IV CKN 1519/00, Lex nr 78333).

Odnosząc powyższe wywody do realiów niniejszej sprawy wskazać należy, że w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie toczyło się przeciwko powodowi powództwo pozwanej Wspólnoty o zapłatę. Powód podnosi, iż zmuszony jest wytoczyć niniejsze powództwo, gdyż uwzględnienie powództwa o stwierdzenie nieistnienia uchwał w przedmiocie zmiany Zarządu Wspólnoty zadecyduje na obowiązkach powoda, to jest na ocenie zasadności roszczenia Wspólnoty mieszkaniowej w sprawie o zapłatę. Powyższe twierdzenie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie daje podstaw do żądania ustalenia w trybie art. 189 k.p.c., Sąd Rejonowy posiada bowiem kompetencje do przeprowadzenia własnych ustaleń w zakresie prawidłowego umocowania członków zarządu do reprezentacji Wspólnoty Mieszkaniowej. W judykaturze i doktrynie od dawna utrwalila się wykładnia, zgodnie z którą strona nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa w sytuacji, gdy ustalenie to miałyby być tylko przesłanką prejudycjalną w innym postępowaniu, które już toczy się między stronami. W takim bowiem przypadku ustalenia takiego władny jest dokonać samodzielnie, jako przesłanki rozstrzygnięcia, sąd orzekający w tym „drugim” postępowaniu (por. E. Warzocha, op. cit., str. 131 - 138, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 lutego 1999 r. I PKN 597/98 OSNAPiUS 2000/8 poz. 301, z dnia 30 października 1990 r. I CR 649/90 oraz z dnia 22 listopada 2002 r. IV CKN 1519/2000 LexPolonica nr 377910). Powództwo o ustalenie nie może zmierzać do uzyskania dowodów, które miałyby zostać wykorzystane w innym postępowaniu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23.02.1999 r., I PKN 597/98, OSNAP 2000/8/301, z dnia 14.01.2000 r., II UKN 304/99, OSNAP 2001/10/355). Sąd Apelacyjny podziela również stanowisko Sądu Najwyższego zgodnie, z którym powództwo o ustalenie nie może prowadzić do samodzielnego ustalania uprawnień, jeżeli rozstrzygnięcie o nich jest nierozzerwalnie związane z rozstrzygnięciem określonych stosunków prawnych (uchwała z dnia 12.04.2001 r. III CZP 8/2001 OSNC 2001/10 poz.146).

Rację miał zatem Sąd I Instancji wskazując na brak interesu prawnego w żądanym ustaleniu, bowiem w istocie powództwo to zmierzało jedynie do uzyskania dowodu, który mógł być wykorzystany w innym postępowaniu sądowym.

Ponadto, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, powód w procesie o ustalenie musi udowodnić, iż ma interes prawny w skierowaniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, tj. osobie, która niekoniecznie będąc stroną stosunku prawnego lub prawa objętego petitum pozwu, pozostaje w takim związku z tym stosunkiem prawnym, że stwarza przynajmniej potencjalne zagrożenie prawnie chronionym interesom powoda (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1995 r., III CZP 176/95, OSNC 1995/5/74 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2000 r., I CKN 853/98, Lex nr 50868). W niniejszej sprawie powód nie jest członkiem pozwanej Wspólnoty i nie istnieje potrzeba ochrony sfery prawnej powoda w związku ze skarżonymi uchwałami, które go nie wiążą i nie dotyczą jego praw i obowiązków. Uwzględnienie roszczenia powoda nie wpływa także w żaden sposób na ocenę zasadności roszczenia Wspólnoty Mieszkaniowej w sprawie o zapłatę. Dodatkowo wskazać należy, że spór o zapłatę, toczący się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie, zakończył się wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r., który uprawomocnił się w dniu 26 stycznia 2017 r.

Reasumując Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że powódka nie ma interesu prawnego w ustaleniu, objętym żądaniem pozwu. Mając powyższe na względzie nieskuteczne są zarzuty procesowe apelacji dotyczące naruszenia art. 189 k.p.c. i 6 k.c., wiążące się z oceną materiału dowodowego i dokonanymi ustaleniami, które w istocie prowadzą się do kwestionowania oceny prawnej roszczenia powódki z art. 189 k.p.c. w aspekcie braku interesu prawnego. Nie może podważyć trafności rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego zarzut, iż sąd ten oddalił wnioski dowodowe z dokumentów zgłoszonych przy pozwie, albowiem decyzja ta wynikała z niespełnienia przez powoda przesłanki istnienia interesu prawnego. Jak wskazano wyżej badanie i ustalenie prawdziwości twierdzeń powoda jest dopuszczalne dopiero po uznaniu istnienia interesu prawnego w żądanym ustaleniu, co w tej sprawie nie ma miejsca.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny apelację powoda jako pozbawioną uzasadnionych podstaw na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z treścią art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w związku z § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Aleksandra Kempczyńska Marzena Miąskiewicz Marcin Strobel